

Мавзу: Меъёрий ҳужжатлар

Режа.

1. Меъёрий ҳужжатлар тўғрисида умумий маълумотлар.
2. Қурилишдаги меъёрий ва техник ҳужжатлар қуйидагилардан иборат:
3. НЎА ва А хизмати тоифасини аниқлаш, Нисбий иш сиғими коэффиценти кўрсаткичи

Меъёрий ҳужжатлар - ишлаб чиқариш, қайта ишлаш, уни яратиш, утилизация қилиш, сифатни баҳолаш, сертификатлаш ва бошқалар бўйича ҳар қандай маҳсулот учун қоидалар ва талаблар тўплами ҳисобланади.

Техник ҳужжатлар - ҳар қандай техника объектларини (муҳандислик) яратиш, ишлаб чиқариш (тайёрлаш) ва улардан фойдаланиш (эксплуатация қилиш) учун фойдаланиладиган ҳужжатлар мажмуи: бинолар, иншоотлар, саноат маҳсулотлари, дастурий таъминот ва аппаратлар.

Техник ҳужжатлар бир неча турга бўлинади:

- конструкторли (дизайн) ҳужжатлари;
- фойдаланиш (эксплуатация) ҳужжатлар;
- таъмирлаш ҳужжатлари;
- технологик ҳужжатлар;
- маҳсулотнинг технологик циклини белгиловчи ҳужжатлар;

маҳсулотни ишлаб чиқариш ва таъмирлашни ташкил этиш учун зарур бўлган маълумотларни тақдим этувчи ҳужжатлар.

Техник ҳужжатлар шунингдек техник паспорт, техник қўлланма ёки техник адабиётлар деб аталиши мумкин.

Қурилишдаги меъёрий ҳужжатлар тизими ваколатли ижро этувчи органлар ва қурилишни бошқариш, корхона ташкилотлари томонидан қабул қилинган бир – бирига боғлиқ ҳужжатлар тўплами ҳисобланади. “Техэксперт” ахборот – маълумотнома тизимлари истеъмолчилар, жамият ва давлатнинг ҳуқуқларини ва қонун билан қўриқладиган манфаатларини ҳимоя қилиш мақсадида қурилиш ва фаолият турларини амалга оширишнинг барча босқичларида қўлланиладиган қурилиш учун техник стандартларнинг тўлиқ ва тўлиқ тўпланишини ўз ичига олади.

Қурилишдаги меъёрий ва техник ҳужжатлар қуйидагилардан иборат:

- ✓ техник регламентлар;
- ✓ техник жиҳатдан тартибга солиш объектлари (маҳсулот, шу жумладан бинолар, иншоотлар ва иншоотлар, маҳсулотга боғлиқ дизайн жараёнлари (шу жумладан сўровлар), ишлаб чиқариш, қуриш, ўрнатиш, ишга тушириш, фойдаланиш, сақлаш, ташиш, сотиш учун мажбурий талабларни белгилайдиган ҳужжатлар ва бартараф этиш);
- ✓ миллий стандартлар (ГОСТ);

✓ Ўзбекистон Республикаси стандартлаштириш органи томонидан тасдиқланган стандартлар; лойиҳалаш жараёнларини (шу жумладан сўровларни), ишлаб чиқаришни, қуришни, ўрнатишни, ишга туширишни, фойдаланишни, сақлашни, олиб ўтишни, сотиш ва улардан фойдаланишни, ишларни бажаришни ёки ишларни бажариш учун ихтиёрий кўп ишлатиш, маҳсулотнинг хусусиятлари, хизматлар ўрнатилди;

✓ Ўзбекистон Республикаси ҳудудида давлатлараро қурилиш қоидалари ва қоидалари ҳамда давлатлараро стандартлар ҳам федерал норматив-техник ҳужжатлар сифатида қўлланилади;

- ✓ саноат стандартлари, технологик дизайн меъёрлари ва бошқа норматив ҳужжатлар, уларнинг ваколатлари бўйича тармоқ вазирликлари томонидан қабул қилинган;
- ✓ корхоналар ва жамоат бирлашмалари корхоналарни ишлаб чиқариш технологияси ва маҳсулот сифати билан таъминлаш учун корхона стандартлари (стандарты предприятий СТП) ва ташкилотнинг стандарти (стандарты организаций-СТО) қабул қилади.

Корхона ва ташкилот стандартлари томонидан фақат муаллифнинг ташкилоти билан тузилган шартнома асосида фойдаланиш мумкин.

- бошқарув ҳужжатлари (РД-руководящие документы) назорат ва назорат органлари томонидан белгиланган тартибда қабул қилади (тасдиқлайди);
- қурилиш ва лойиҳа (СП-своды правил) учун амалиёт кодлари.

Тизимнинг қурилишдаги меъёрий-техникавий ҳужжатлари билан бир қаторда:

қурилиш масалаларига таъсир кўрсатувчи ваколатли ва ижро этувчи органлар томонидан қабул қилинган федерал ва минтақавий қоидалар;

Ўзтехназорат томонидан қабул қилинган
стандартлаштириш, метрология ва сертификатлаштириш
бўйича давлат (миллий) стандартлар ва бошқа
ҳужжатлар;

давлат назорат органлари нормалари, бошқарув
қоидалари (РД);

саноат стандартлари, технологик дизайн нормалари ва
бошқа норматив ҳужжатлар, уларнинг ваколатлари
бўйича тармоқ вазирликлари ва идоралари томонидан
қабул қилинган;

хорижий давлатнинг нормалари ва қоидалари - хорижий
давлатнинг ваколатли органи томонидан қабул қилинган
стандартлар;

Минтақавий стандартлар ва амалиёт кодекслари - стандартлаштириш бўйича минтақавий ташкилот томонидан қабул қилинган стандартлар.

Нормлар ва қоидалар меъёрий ҳужжатлар тизимининг асосий мақсадлари, тамойиллари ва умумий тузилиши, уларга қўйиладиган талаблар, уларнинг мазмуни, қурилиши, тақдимоти ва дизайни, ривожланиш тартибини, қабул қилиш ва қўллаш тартибини белгилайди.

НЎА ва А хизмати тоифасини аниқлаш

НЎА ва А хизмати тоифасини аниқлаш

Назорат ўлчаш асбоблари ва автоматика (НЎА ва А) бажарадиган иш ҳажмига кўра уни тўртта тоифаси бўйича тавсифлаш мумкин.

НЎА ва А хизмати тоифаси	Кўрсатилган асбоблар сони	Хизмат кўрсатувчилар тахминий сони
I	800...2500	4...5
II	2500...5000	15...30
III	5000...8500	30...50
IV	8500...14000	50...80

Баъзи автоматик воситалар ва электр қурилмаларнинг нисбий иш сиғими коэффиценти кўрсаткичлари қуйидаги жадвалда келтирилган.

Назорат ва автоматлаштириш воситаси	Нисбий иш сиғими коэффиценти кўрсаткичи
Датчиклар ва ўлчаш элементлари, оддийлари	1,0
ҳамда мураккаблари	3,5
Тўғри ҳаракатланувчи ростлагичлар, оддийлари	4,0
Тўғри ҳаракатланмайдиган ростлагичлар, мураккаблари	6,0
Иккиламчи асбоблар, асбоб типидagi ростлагичлар	10,0
Сифатни назорат қилиш қурилмаси	15,0
Ижрочи механизмлар	3,0
Ёрдамчи қурилмалар (редукторлар, топширик берувчи қурилма, таъминлаш манбаси)	0,5
Электромагнит реле, бошқариш калити, хабар берувчи арматура, тугмачалар ва ҳк.	0,02

Ҳар хил турдаги назорат ўлчов асбоблари ва автоматлаштириш воситаларини хизмат қилиш иш сиғими бўйича шартли (келтирилган) нисбий иш сиғими коэффициенти деб аталган катталиқ қўлланилади. Бу коэффициент техник хизмат кўрсатишда меёрларни таққослашдан аниқланган.

НЎА ва А хизматининг таркибини аниқлаш.

НЎА ва А хизматидан фойдаланишда энг камида иккита бўлим бўлиши керак (икки гуруҳ): фойдаланиш бўлими (гуруҳи); таъмирлаш ва кўздан кечириш бўлими (гуруҳи). Аммо катта хизмат жамоасида қўшимча гуруҳлар ажратилиши мумкин: автоматлаштиришни ривожлантириш гуруҳи; асбобларни кўздан кечириш ва камчиликларни бартараф қилиш гуруҳи; жиҳозларни ҳисобга олиш гуруҳи; омборхона хўжалиги.

ЭЪТИБОРИНГИЗ
учун рахмат !!!